

Министерство образования и науки Республики Ингушетия

Управление образования

ГБОУ "СОШ №3 г.Карабулак"

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Ингушетия

Минобр РИ

ГБОУ "СОШ №4 с.п. Троицкое"

РАССМОТРЕНО

на заседании МО учителей
начальных классов

СОГЛАСОВАНО

Заместитель директора по
УВР

УТВЕРЖДЕНО

Директор ГБОУ "СОШ №4
с.п. Троицкое"

Вешегурова Р.А.
Протокол №1 от «08» 08 2023 г.

Абадиева Л.О.
Приказ №21 от «10» 08 2023 г.

Евлоева Х.Х.
Приказ №21 от «10» 08 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

по ингушскому языку

для обучающихся 1-4 классов

Федерального базисного учебного плана Российской Федерации, утвержденного приказом Министерства образования Российской Федерации от 9 марта 2004 г. № 1312 реализующих программы общего образования» (в ред. приказов Минобрнауки России от 20.08.2008 № 241, от 30.08.2010 № 889, от 03.06.2011 №1994, от 01.02.2012

№74); Федерального перечня учебников, рекомендованных Министерством образования РФ, с учетом требований к оснащению образовательного процесса, в соответствии с содержанием наполнения учебных предметов компонента государственного стандарт общего образования, Базисного учебного плана 2022-2023 учебный год для образовательных организаций РИ, реализующих программы общего образования.

Обучение ведется по учебнику «Абат» З.З.Тимиев, С.А. Шадиев "Сердало" 2017г.

На изучение ингушского языка и литературы в 1 классе отводится 3 ч. в неделю. (102ч.)

Структура документа

Рабочая программа по ингушскому языку включает разделы: пояснительную записку; цели изучения ингушского языка, основное содержание с примерным распределением учебных часов по разделам курса, требования к уровню подготовки учащихся, календарно-тематическое планирование, литературу.

Используемый учебно-методический комплект: Абат 1 класс З.З.Тимиев., С.А. Шадиев

Цель: формирование индивидуальности ребёнка, как средства становления всех форм общения – говорения, письма, слушания, чтения, средство понимания окружающего мира и самого себя.

Кхетора каьхат Занятий чулоацам

Йоазув-дешар 1омадари къамаьл шаьрдари.(33 сахьат).

Хьалхарча классе деша доаг1ача бера ше дезала юкье бийца наьна мотт ха беа. Цу метала уйла ю цо. Массадолла х1ама наьна мета къамаьла формах кхетадеши довзаши да бера,наьна метала еррига ший уйлаш д1аала 1омалу из.

Хьалхарча классе наьна меттала болх д1аболабарца школо бера йовзийт халкъ вахара опыт.

Хьалхарча классе хьехархочо берашта деш Г1алг1ай Республика отарах а дезача деноеха, вай Даьхена лаьца дола йоазонхой дувцараш,лоаца стихотворенеш, фаьлгаши.

Хьехархочо берашта деш могошал лораерах лаьца дола дувцараш а.

-Хьехархочун кулгалца берийловзараш а , шоаш беча балхах а, шоашта дайначох а лаьца лоаца дувцараш отгаду.

Иштта в1аший дувзадена а долаш, хала доагача 2-3 суртах лаьца дувцар отгаде а хьехархочун кулгалца йоккха йоаца текст юхажуьца а 1омабу.

Гонахьара вахар довзийтар а дешархой дувзадена къамаьл шаьрдар а .

Аббата хьлхара ха

Къамаьл. Баген а йоазон а къамаьла юкьара кхетам. Предложенешта, дош, дешдакьа,оаз, алап практически довзийтар. Къамаьл предложенешта, предложенеш дешашта, дешаш дешдакьошта декьа хар.

Оазаш. Оазаш йовзийтар. Хазарца а аларца а оазаш къоастаяр. Мукьей мукьазей, й1аьхей лоацей, эрсий метталара хьаййца оазаш.

Дешашкара цхьайола мукьа а мукьаза а оазаш къоастаяр.

Белгалгьяккхача оазаца дешаш доаладар, дешдоакьой- оазий схемай кепача оала дош белгалдаккхар.

Аббата ха

Г1онна йолча схемах пайда а эцаш, къамаьл предложенешта, педложенеш дешашта, дешаш дешдокьоашта декьа 1омадар.

Дешарах а аларах а мукьей мукьазей оазаш в1аший къоавстаярах а кхетам балар. Дешашкара цхьацца оазаш белгалгьеш дараш а (къоастае а,дешдоакьой оазий тохкам бе а, цар оамал а, арг1а а белгалгьяккха 1омабар; д1аьха а лоаца а дешдакьа къоастаде хар).

Хедора алапий дешдоакъой г1онца дешаш а педложенеш а увтае 1омабалар. Лоаца предложенеш тексташ нийса кхетаеш, дешдоакъошца, минута 15-20 дош а дешаш, бераш 1омадар.

Аббата т1ехъра ха

Абатал т1ехъара ха г1алг1ай метта еррига оазаша алапаша 1омадаьчул т1ехъаг1а д1айолалу.

Алфавити, дувцараши, фаьлгаши, стихотворенеш ешаш, хъехархочун хаттарашца суртех лаьца къамаьлаш деш а д1абаха беза из болх.

Цунца цхъана д1ахъо йоазон болх. Кулгайоазон кепайоазон а алапашца яздаь дола дешаши предложенеш доска т1ара а книжка т1ара а хъа

Йоазув 1омадар

Яздеча хана дешархой нийса баг1а 1омабар, тетрадь нийса улладе, сурт дуллаш е яздеш къоаламахи ручкахи нийса пайда эца 1омабар.

Йоазон доккхийа з1амига а алапаш довзийтар, уж шоайла в1ашаг1тоха 1омабар.

Дешаш е шин-кхаь дешаш латта предложенеш, хъехархочун г1онца оазий- дешдоакъой тохкам баьчул т1ехъаг1а, д1аязде 1омабар, к1езига ха яьлча, цар шоаш уж яздар.Хъокхамга хъежжа белгалдаьха дешаши предложенеш т1ера хъаязье 1омабар.

Цкъа дагахъа къоаста а даь, цул т1ехъаг1а шоай ло1аме дешаш д1аязде 1омабар.

Предложени бакъахъа оттае, наьха а , хъайбай а, городий а ц1ерашка доккха алап дилла 1омабар, чаккхенга т1адам оттабе 1омабар. Йоазон гигиена бокъонаш лораяр.

Керттера кхетамаши ховраши.

Дешархошта довза деза:

- г1алг1ай мета массайола оаз а алап а, кхета беза цар башхаллаш (оаз оал, т1аккха алап язду);

-мукъеи мукъазеи оазий керттера бокъонаш;

-дагахъа 1омае белгалъяхача стихотвореней тексташ.

Дешархошта ха деза:

-наьна метта деча къамаьлага ладувг1а а цунах кхета а ;

Къамаьла юкъе предложенеш къоастае, цар арг1а белгалъяккха;

-й1аьхеи лоацеи мукъа оазаш а, уж белгалъеш дола алапаш а белгалдаха;

-кепа йоазонца а кулга а шрифтаца яздаь дешаш, предложенеш т1ера хъаязье;

- диктовка ярца, г1алаташ а доацаш, дешаш а 3-5 дешаех латта предложенеш а язье;
- предложени йолалуш доккхача алапех пайда эцар а цун чаккхенга т1адам оттабара;
- белгалъяьккхача цхъан (шин) темах е сюжетни суртех пайда эцар, з1амига дувзадена дувцар оттаде;
- хъехархочун хаттарий новкъосталца з1амига текст юха хъаювца;
- «Абата» т1ера тексташ еша, дагахъа стихотворении 1омае, къамаьла бокъонаш лораеш еша.

Календарни тематически план йоазув 1 класс
(к1ира 1 с.).

Уро ка №	Урока тема	Сах ь.	Х а	Ц1.бол х
1.	Нийса г1ажилгаш язъяр. Гоама г1ажилгаш язъяр.	1		
2.	Биъсабаргаш язъяр. З1амига голгаш яздар.	1		
3.	Доккхий голгаш яздар. Й1аьха к1алара хьалхъайза г1ажилгаш язъяр.	1		
4.	Й1аьха к1алара 1очухъайза г1ажилгаш язъяр. Гоамеи нийсеи г1ажилгаш язъяр.	1		
5.	Алапаш А, а, М, м яздар.	1		
6.	Алапаш У, у Р, р яздар .	1		
7.	Алапаш Ш, ш, И, и яздар.	1		
8.	Алапаш Н, н, С, с яздар .	1		
9.	Алапаш Л, л, О, о яздар.	1		
10.	Алапаш Д, д, Х, х яздар .	1		
11.	Алапаш З,з, К, к яздар.	1		
12.	Алапаш Е, е, В, в яздар.	1		
13.	Алапаш В, в, Б, б яздар.	1		
14.	Алапаш Б, б, Т, т яздар.	1		
15.	Алапаш Я, я, Г, г яздар.	1		
16.	Алапаш Й, й,Ц, ц яздар.	1		
17.	Алап Ч, ч яздар.	1		
18.	Алапаш 1, 1, Г1, г1 яздар. .	1		
19.	Алапаш П,п, Кх, кх яздар.	1		
20.	Алапаш Ж,ж яздар.	1		
21.	Алапаш ж1, б1, з1, в1, д1 дола дешаш яздар.	1		
22.	Алапаш ь, Аь, аь, яздар.	1		
23.	Алапаш Хь, хь, Ю,ю яздар.	1		
24.	Алапаш Ф,ф, Э,э, яздар.	1		
25.	Алапаш ь, Кь, кь, яздар.	1		
26.	Алапаш К1, к1, Т1, т1 яздар.	1		
27.	Алапаш П1,п1, Ч1, ч1 яздар.	1		
28.	Алапаш Х1,х1, Ц1, ц1 яздар.	1		
29.	Алапаш Яь, яь, ы, яздар.	1		
30.	Алапаш Е, е, Щ,щ яздар.	1		

31.	Оазаши, алапаши. Предложенена хьалха доккха алап яздар. Шолха алапаш.	1		
32.	Тохкаме диктант.	1		
33.	Г1алаташцара болх. 1омадаър ч1оаг1дар.	1		

Д1акхетора каьхат.

Дешар 1омадари кьамаьл шаьрдари.(66 сахьат).

Программа оттаяьй ФГОСа компоненташца ювзаяь, г1алг1ай мотт хьехара Г1алг1ай республика дешара министерство хетаяьча хьокхама программа хьежжа 1 класса г1алг1ай мотт хьехара долча дешара книжках. Книжка чулоацам оттабаьраш: К.А.Гагиев, Н.Д.Котиева,Оздоев, А.О. Мальсагов. Арахийцад книжка тоа а даь кхозлаг1а 2009 шера «Сердало» яхача издательство-205 оаг1ув.

Юхьбанцарча классашка дешара урокаш хьехаш болча хьехархошта хьалхашка докхий а бехктохкаме а декхаращ латт: дешархой шаьра, нийса, кхетадеш, кьоастадеш деша 1омабар; дешара книжкаш т1арча произведеней чулоацам бовзийтар а цар керттера уйла йовзийтар а.

Эрсий йоазонхой произведенеш юкьеяхьара ма1ан да г1алг1аи эрсии литература в1аши ювзаяра, метта к1оаргалонаш, хозал тахкар, шинна метта безам т1абахийтар, сага кхетаме мел лоарх1аме да цу литература чулоацамо хьехар берашта д1ахайтар.

Программа лерх1ам ба:

- дешархой 1омабе шаьра, кхетам болаш, оаз тоаеш тайп-тайпара тексташ еша;
- дешара безам т1абахийтар, ч1оаг1бар, книжка дезадалиийтар, из харжа а шоаш деша а хар;
- художественни х1ама довзара безам кхебар, произведенеш ешаш дешархоша шоашта хетар дувцар, хьагойтар, оазаца а дешашца а сурташ дехкар;
- доттаг1алах, дикалах, эзделах, бакьдарах кхетам шербар, г1алг1ай литература езаялийтар, цун чулоацамца дешархой дика оамалаш кхеяр.

Дешара ларда сурт-сибат.

- Ладувг1а хар, шийга дувцар нийса кхетадар, хаттарашта жоп дала хар, текста чулоацам арг1-арг1аг1а хургболаш д1анийсбе хар.
- Сабаре, дешдоакьошца дешарца шаьра, кхетаме дешара д1ат1авалар, нийса, б1арчча дешашца, ч1оаг1а деша хар. Т1ехь-т1ехьаг1а сихлуш деша хар.

Литература хара пропедевтика.

- Тайп-тайпара уйлаш йола предложенеш текст йоацалга а, текст сенах оал а хар. Текста чулоацам а керттера уйла а дешархочоа шийна хьаала хар.

- Текста чулоацам хъабувцар, дешалехъа сюжета чу хетаргахъа дувцаргдар е хургдар хъаала хар.

-Дешархошта хъехархочун новкъосталца ха деза текста юкъера синонимаш, антонимаш, эпитеташ хъалеха.

Байта а проза а чулоацам в1аши биста, тайп-тайпара жанраш йовза.

Дешархой кхоллама болх.

-Йовхъамех дешар, хъхъокхар, багах а дешашца а сурт дилар, тоае езача текстаца тайп-тайпара болх бе хар, шера ханашка хъежжа, 1алама хъал довзаш хила.

1класса дешархочун ховш хила дезачун ларда эшамаш.

Дешар.

Уйла т1айохийташ, нийса, б1арчча дешашца дешара т1авалар. **1 ахшера** ч1оаг1ача оазаца ца йовза текст ешаш 40-50 дош а кхы а дукхаг1а а деша.

2 ахшера дешар кхетадеш, нийса, оаз а тоаеш, б1арчча дешашца, эша сихал а ч1оаг1ал а йолаш ца йовза текст ешар 55-60 дош, кхы а дукхаг1а дешар.

Дешархошта ха деза:

- дешачун тиллача ц1ера уйла е, цун чулоацамцара бувзамах, кертера уйла, цун къайлаг1а дола ма1ан малаг1а да, шоай ц1и тилла;

- произведене ц1ерага а сурташка а хъежжа дувцаргдар фуд хар;

-кертера дешаш хъалеха, хъехархочун хаттарашта жоп дала ха;

-жоп ч1оаг1деш чулоацам чура эша предложенеш хъалехар;

-шоаш текста доаг1а хаттараш отгаде;

-текст доакъошта екъа, шоаш цу доакъошта ц1и тилла;

-текста кертера уйла хъаала, из текста ц1ераца ювзае;

-произведенешка бувчача турпалхоех шоашта хетар дувцар, дийшачох шоашта хетар хъаалар, кортрбар;

- чулоацам нийса а дукха х1ама юкъе ца дуташ а хъадувца;

- текста дешаш а предложенеш а юкъейоалаш хоржаш деша;

- байташ а з1амига дакъилгаш а дагахъа 1омаде, эшача тайпара сиха, оаз тоаеш, ч1оаг1а, текстага хъежжа;

-тайп-тайпара литературни жанраш шоайла кьоастае ха (дувцар, фаьлг, байт, к1оанолг, шира дувцар, ховли-довзали, кица, дагардерг, илли, кх. д1. а).

Метапредметни

Регулятивни УУД

- Хьехархочунца дешара т1адуллар отгаде, урока лерх1амга хьежжа. Деша дешара лерх1амашка хьежжа.

- Массанеца цхьана урока план отгае ха, произведени чулоацам хьабувцара план отгае ха. Планага хьежжа беш бола болх тахкар, баьча балха корта бар, мах бар, иштта кхыча дешархой балха мах бар.

- З1амигача тоабаца е шинне цхьана болх беш, кердача темах ховр а, де ховр а хьакьоастадар. Урок йодаш беча балхах раьза хилар е ца хилар д1аяздар, лакхача говзала т1акхувш хилар хьахьокхар.

- Ше баьча балха раьза хилар е ца хилар дешархочо ший ло1амаг1а хьаалар, урока карах ца доалача х1ама теркам бар, из тоадара болх бе лерх1ам дагалацар.

Познавательни УУД.

- Текста тохкам бе ха, хьехархочо хаттарашца новкьоостал а деш. Деша кьайла ма1ан ха, из тахка.

-Произведенеш шоайла йиста, в1ашкаотгае, юкьарадар а тарадоацар а хьаоалаш.

-Дийшачун дакьа диста мукьама е илли дакьаца, е суртаца, е кицаца.

-Произведени турпалхочо дечун бахьан тахкар. Шийна хетачун, ше яхачун доаг1а масалаш доаладе, даьржа дувзадenna кьамаьл де.

- Г1алг1ай фаьлгаш кхоллара лерх1ам ха, цар лу пайда, цар лерх1ам ха.

- Поэзи а проза а шоайла кьоастае ха, литературнии 1илман кхетам балара тексташи санна.

- Кхоллама навькаш хьахьокхар, тайп-тайпара произведенеш дагалувцаш, проектни т1адулларах кхоачашдеш.

-Дешашдар кхетаде, дийшар лоацца таблица чу а схема чу а д1аязде ха.

Коммуникативни УУД.

-Дувцара къамаъл оттаде, урока болх беш кадай хила, хаттараш тела. Диалог, тоабак болх беш дакъа лаца. Шийна бакъахъа хетар ч1оаг1деш, кхычарца къамаъл де хар.

- Темага хъежжа 5-6 предложенех дувзадена къамаъл оттаде. Проекта 1-2 слайд кхолла. Кхычунга ладувг1а ха, къовсама юкъе дакъа лаца.

-Произведени урпалхочо даьчун мах бе, эзди дешашца къамаъл де.

- Кхыча дешархой урока баьча балха мах бе ха, оттаяьча критерешца.

- Барт бара кийча хилар хъахьокхар, къовсам, дов е цатоам д1абаккхара тайп- тайпара вариациеш йоалае ха.

- Боккхийчарца къамаъл деш, книжкаши, дошлоргаши, энциклопедеша дешаш кердадар, пайдабар леа.

-Йоккха йоаца презентаци (5-6 слайд дола) боккхийчар новкъосталца кийчъар, проекта темага хъежжа, слайдашка хъежжа темах лаьца лоаца дувца.

Личностни.

- Художественни произведенеш ешарца дезала юкъера безама керттара хьал хар (барт хилар, сий дар, безаме, къахетаме, в1аши новкъостал деш хилар)

- Ше ваьнна моттиг ховш хила, ше малаг1ча этносаца лоарх1аш ва ха. Кхыча къамех цар сий деш къамаъл дар.

- Кхыйола культураш а, къамаш а долга ховш хилар, дикаг1а довзачарех хьадувца ха, культураца е динаца шоай культура е дина таракетараш хьаала хар (нохчий, татараш, 1арбий, сирийцаш, кх. д1. а).

-Юкъа а ца лелхаш, кхычунга ладувг1а ха, ший уйла сатийна д1аалар, тайп-тайпара аргументаш а йоалаеш. Дешархой в1аш къовсам балара бахъанаш ха.

- Ц1аг1а а классе а книжкаш дешара т1акхувш хилар хъахьокхар, библиотеке ахар, мукъа волча хана, урока эша материал кийчъар.

- Йоазонхой кхолламах ха безам болаш хилар хъахьокхар, шийна эггара ч1оаг1аг1а безачар ц1ераш яха хар, безара бахъан а хьаалар.

- Литературни кхоллама болх шийна эшаш болга хар.

-Ишколе вахара бокъонаш йовзар, цар дешархочоа луп айда малаг1а ба хар. Дикача дешархочун масалаш доаладе йийшача произведени юкъера.

- Сага новкъостал доацаш ше болх бе ховш хила, ше даьчох жоп дала дезалга ховш хила.

-Поэтически деша хозал ховш хила, йозонхочо дешашца сурт дулаш доаладаь дешаш хъалаха ховш хила. Хозахийта дешаш а эпитеташ а шоай къамаьбла юкъедоаладар.

-Эзделаца дар доацар ховш хила, литературни турпалхоехи эздийча сагахи йоахка оамалаш хъаювцаха, г1улакхаца дар доацар къоастаде ха.

- Дешаш а яздеш а нийса ваг1араи б1аргий са толха ца дараи йоаг1а бокьонаш ховш хила. К1аьдвалар д1адоаккхаш е еза упражненеш йовзаш, уж еш хила. Саг унахц1ена хилара бокьонаш ц1аг1а а накъайоалаш лелае ха.

№ п/ п	Урока темаш	Сахьат и боарам	Дата	
			Лерха	Йола
1.	Дешара хьалхара ди. Шера ханаш. Оаг1ув 4-9.	1		
2.	Ялат кхетар. Баьцадаараш. Дувзаденна къамаьл шаьрдар. Оаг1ув 10-15.	1		
3.	Коа т1ара оалхазараш. Оакхарий. Оазаш, алапаш. 16-21.	1		
4.	Транспорт. Мукъеи мукъазеи оазаш Дешаш дешдоакъошта декъар. Оаг1ув 17-23.	1		
5.	Дешдоакъошцара оазаш белгалгъяр. Масса? Ца1, шиь... Оаг1ув 24-29.	1		
6.	Оаз [а], алап Аа. Оазаш [м,м], алап Мм. Оаг1ув 30-32.	1		
7.	Оаз [у], алап Уу. Оазаш [р,р], алап Рр. Оаг1ув 33-36.	1		
8.	Оаз [ш], алап Шш. Оаз [и], алап Ии. Оаг1ув 37-40.	1		
9.	Оазаш [н,н], алап Нн. Оазаш [с, с], алап Сс. Оаг1ув 41-44.	1		
10.	Оазаш [л,л], алап Лл. Оаз [о], алап Оо. Оаг1ув 45-48.	1		
11.	Оазаш [д, д], алап Дд. Оазаш [х, х], алап Хх. Оаг1ув 49-52.	1		
12.	Оазаш [з, з], алап Зз. Оазаш [к, к], алап Кк. Оаг1ув 53-56.	1		
13.	Оазаш [й,э], алап Ее. Оаг1ув 57-58.	1		
14.	Оазаш [в, в], алп Вв. Оазаш [б, б], алап Бб. Оаг1ув 61-62.	1		
15.	Оазаш [т, т], алап Тт. Оаг1ув 63-64.	1		
16.	Оазаш [й,а] алап Яя. Оаг1ув 65-66.	1		
17.	Оазаш [г,г], алап Гг. Оаз [Й], алап Йй. Оаг1ув 67-70.	1		
18.	Оаз [ц], алап Цц. Оаз [ч], алап Чч. Оаг1ув 71-74.	1		
19.	Оаз [I], алап I. Оаг1ув 75-76.	1		

23 .	К1аьда хьарак (ь). Оаз [аь], алап Аь аь. Оаг1ув 87-90.	1		
24 .	Оаз [хь], алап Хь хь. Оаг1ув 91-92.	1		
25 .	Оазаш [й, у], алап Юю. Оаг1ув 93-94.	1		
26 .	Оазаш [ф, ф], алап Фф. Оаз [э], алап Ээ. Оаг1ув 95-98.	1		
27 .	Ч1оаг1а хьарак (ь). Оаз [кь], алап Кь кь. Оаг1ув 99-100.	1		
28 .	Оаз [к1], алап К1 к1. Оаг1ув 101-102.	1		
29 .	Оаз [т1], алап Т1 т1. Оаз [п1], алап П1 п1. Оаг1ув 103-105.	1		
30 .	Оаз [ч1], алап Ч1 ч1. Оаз [х1], алап Х1 х1. Оаг1ув 106-107.	1		
31 .	Оаз [ц1] алап Ц1 ц1. Оазаш [й,аь], алап Яь яь. Оаг1ув 108-111.	1		
32 .	Оаз [ы], алап ы. Оаз [й,о], алап Ёё. Оаг1ув 112-113.	1		
33 .	Оаз [щ], алап Щ щ. Оаг1ув 114.	1		
34 .	Г1алг1ай алфавит. Оаг1ув 115.	1		
35 .	Дош. Дешаш дешдакъоех декъар.	1		
36 .	Предложени.	1		
37 .	Дувзаденна къамаьл шаьрдар.	1		
38 .	Суртах лаьца дувцар отгадар.	1		
39 .	Х1анз вайна деша хов. Оаг1ув 116.	1		
40 .	Даьхен сурташ. Оаг1ув 117.	1		
41 .	Ёлка. Оаг1ув 118-119.	1		
42 .	Нана.Ог1ув 120.	1		
43 .	Барх1лаг1а март. Оаг1ув 121.	1		
44 .	Масса сахьат даьннад? Оаг1ув 122.	1		
45 .	Ахьмад. Оаг1ув 123.	1		

5 5 .	Цогали пхьагали. Оаг1ув 133.	1		
5 6 .	Б1аьстан юхь. Оаг1ув 134.	1		
5 7 .	Кино. Оаг1ув 135.	1		
5 8.	Гуйре. Оаг1ув 136.	1		
5 9 .	Сомий беш. Оаг1ув 137.	1		
6 0	Алкхашк. Оаг1ув 138.	1		

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Ингушетия

Управление образования

ГБОУ "СОШ №3 г.Карабулак"

РАССМОТРЕНО

**Методическим
объединением**

учителей

Руководитель МО

**Дакиева Х.И.
Протокол №1
от «23» августа 2023 г.**

СОГЛАСОВАНО

**Заместитель директора
по УВР**

**Ужахова М.Х.
Протокол №1
от «26» августа 2023 г.**

УТВЕРЖДЕНО

Директор школы

**Гомкортиева Л.Б.
Приказ №1
от «28» августа
2023г**

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

по ингушскому языку

для обучающихся 1-4 классов

Составитель:

учитель начальных классов

2023-2024г.

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Федерального базисного учебного плана Российской Федерации, утвержденного приказом Министерства образования Российской Федерации от 9 марта 2004 г. № 1312 реализующих программы общего образования» (в ред. приказов Минобрнауки России от 20.08.2008 № 241, от 30.08.2010 № 889, от 03.06.2011 №1994, от 01.02.2012 №74);
Федерального перечня учебников, рекомендованных Министерством образования РФ, с учетом требований к оснащению образовательного процесса, в соответствии с содержанием наполнения учебных предметов компонента государственного стандарт общего образования, Базисного учебного плана 2021-2022 учебный год для образовательных организаций РИ, реализующих программы общего образования.

Обучение ведется по учебнику «Г1алг1ай мотт» К.А. Гагиев, Н.Д. Котиева, Р.И. Оздоев «Сердало» .

На изучение ингушского языка в 2 классе отводится 2 ч. в неделю. (68 ч.).

Структура документа

Рабочая программа по ингушскому языку включает разделы: пояснительную записку; цели изучения ингушского языка, основное содержание с примерным распределением учебных часов по разделам курса, требования к уровню подготовки учащихся, календарно- тематическое планирование, литературу.

Используемый учебно-методический комплект: Ингушский язык 2 класс К.А. Гагиев, Н.Д. Котиева, Р.И. Оздоев

Цель: формирование индивидуальности ребёнка, как средства становления всех форм общения – говорения, письма, слушания, чтения, средство понимания окружающего мира и самого себя.

Д1акхетора каъхат

Г1алг1ай метто, эрсий метто санна, метта 1илман дакъа а ший ма1анна а йоккха моттиг д1алоац. Цун дешарца а кхетамца а бераш кхедара доккха практически ма1ан да. Наъна метто юкъелоац дешархой патриотизма а, кхыча къамашца 1имерза а, эзди а хилара уйлашца кхетадеш кхедара маъхала таронаш.

Школе наъна мотт 1омабара керттера 1алошонаш я дешар дика ховш дешархой кийчбар, багах деча, йоазон а къамаълах а кхоачам болаш, пайда эца ховш уж кийчбар. Программа ФГОСаца ювзаяь я. Из лаьрх1а я к1ира 2 сахьат г1алаг1ай мотт хъехаш йолча учебни планаца кхоачашъе. Шера 68 сахьат хул.

Программа лерх1амаш да:

-дешархошта шоай наъна мотт безалургболча тайпара дешара болх дика оттабе;

- орфографехи, пунктуацехи, морфологехи, фонетикахи кхетам бала;

-метта 1илам 1омаде, г1алг1ай меттах бола кхетам шербар, к1оаргбар;

- г1алат ца деш йоазув де, сочинени, изложени язъе бераш 1омаде;

-дешара кхетам лакхбе, 1омадаь ховр нийса д1аязде, ший уйлаш, шийна хетар, ховр дешархочо нийса д1аяздергдолаш говзал кхеяр.

6

Программа чулоацам шера ба. Укх юкъе я фонетика, графика, йоазув, дешар, орфоэпи, орфографи, деша оттам. Урока чулоацама юкъе, тар ма лу , дешара а воспитательни лоарх1ам бола материалаш яхийтай. Уж дукхаг1ъяраш г1алг1ай багахбувцама юкъера, художественни произведенеш т1ара я. Книжка курс кхаь разделах латт: шоллаг1ча классе дийшар кердадакхар (оазаш, алапаш, предложени, керттера, керттерза маъженаш), деша оттам, къамаъла доакъош.

Грамматика хъаькъехъа кхоачаш де деза декхараш:

1) оазех, алапех кхетам балар;

Дешархошта хьалха латта декхараш да оазаш мукъеи мукъазеи, й1аьхеи лоацеи, зовнеи къореи хилар хар. Цунна ха деза нийса деша тохар оттаде а, шекон мукъа оази мукъаза оази йола дешаш йоазонга дилача нийса д1аязде а, шекон зовнеи къореи мукъаза оазаш йола дешаш, бокъо дага а лоацаш,

нийса мишта язду хъаала. Цу кхетамга хъежжа, нийса бе беза дешархочо фонетически тохкам.

2) деша оттам бе;

Дешархошта ха деза дешай оттам болга, малаг1а дакъа кертера да, керда дешаш мишта хъахул.

3) дешай ма1ан де, дош хъадалара, хъахилара, цо метта дакъалацар мишта да хар;

Берашта ха деза дешай ма1ан, цун таржам де эрсий метта, мишта хъахиннад шин овлах латта дешаш, хала дешаш, къаьнара дешаш.

4) орфографически минимум лакхъяр;

Дешархоша 1омаду дошлорга дешаш дагахъа, тохк цар ма1ан, догалоац уж нийса мишта язде деза. Шолха, щола, шола-шолха алапаш юкъе дола дешаш нийса яздара оамал кхею, йоазон моллаг1а болх атохкама балхаш а беш, г1алаташ ца хилийта саькхе хилар кхедар. Шийна хетар, ший керта чура уйла йоазонца д1аязъеш малаг1ча дешашца нийса а, аттаг1а а, хоза а хургья харжа ха деза бера.

3) предложени маьженаш йовзийтар;

Берашта ха деза предложени маьженах латтилга, уж малаг1аш хул, малаг1ьяраш кертера я, малаг1аш кертерза я, царна нийса хаттар оттаде. Иштта ха деза яьржаи яьржанзеи йолча предложенех, маьжений бувзамах.

4) къамаьла доакъош довзийтар;

Дешархошта довз къамаьла доакъош, 1омалу нийса уж шоайла къоастаде, хаттарашка хъежжа, цар морфологически тохкам бе.

5) дувзаденна къамаьл шаьрдар;

6) кхоллама балхаш увттаде

1омабар: а) сочинени миниатюра;

б) изложени-зарисовка;

в) суртах лаьца дувцар оттадар;

г) кичах лаьца сочинени-миниатюра язъяр.

Йоазув 2 класс - 68 сахъат. (к1ира 2 сахъат)

№	Тема.	Сахъатий боарам.	Календарни ха.	Примеч.
	2 класс			
	§1.			
1.	Предложени,дош,оаз,алап шаърдар.	1с.		
	§2.			
2.	Мукъеи мукъазеи оазаш.	1с.		
	§3.			
3.	Дешдоакъош.	1с.		
	§4.			
4.	Диктант (0-срез.)	1с.		
5.	Дешаш сехъадахар.	1с.		
6.	Дешаш сехъадахара бокъонаш.	1с.		
7.	Юмадаър чоагIдар.	1с.		
	§5.			
8.	ГалгIай алфавит.	1с.		
	§6.			
9.	Йиш хоадора хъарак.	1с.		
	§7.			
10.	Къоастора хъаракаш (ъ,ь)	1с.		

	§8.			
11.	Алап Й.	1с.		
12.		1с.		
13.	Дикта нт.	1с.		
14.	Палаташцара болх.	1с.		
15.	Юмадаър Чюагдар.	1с.		
	§9.			
16.	Алап Э.	1с.		
	§10.			
17.	Алап I.	1с.		
18.	§11.	1с.		
19.	Алап я,яь,ю. Контролни списывани.	1с.		
	§12.			
20.	Йпаьха а лоаца а мукъа оазаш.	1с.		
	§13.			
21.	Шола мукъаза алапаш дола дешаш.	1с.		
22.		1с.		
23.	§14.	1с.		
24.	Зовнеи кьорей мукъаза оазаш.	1с.		
25.	Зовнеи кьорей мукъаза оазаш.Чюагдар. Диктант. Палаташцара болх.	1с.		
	§15.			
	Шолха алапаш.			

	§16.			
26.	Шола-шолха алапаш.	1с.		
27.	Шола-шолха алапаш юкье дола дешаш сехьадахара бокьо.	1с.		
28.	Диктант.	1с.		
29.	Палаташцара болх. Ч1оаг1дар.	1с.		
	2 кл. III четв.			
	§17.			
30.	Мала? Фу? Хьан? Сево? яхача хаттарашта жоп лу дешаш.	1с.		
31.	Юмадаър ч1оаг1дар.	1с.		
	§18.			
32.	Докхий алапаш. Наьха	1с.		
33.	ц1ераш. Хьайбаех техка	1с.		
34.	ц1ераш.	1с.		
35.	Городий,юртий,доаг1ача хиний	1с.		
36.	ц1ераш. Изложенена кийчо яр. Изложени.	1с.		
	§19.			
37.		1с.		
38.	Х1амаша,наха дер белгалду дешаш. Юмадаър ч1оаг1дар.	1с.		
39.	§20.	1с.		
40.	Х1амаш мишта хул белгалду	1с.		
41.	дешаш. Мишта? яхача хаттара жоп лу дешаш.	1с.		
42.	Мишта? Малаг1а? Хьан? Сен? яхача хаттарашта жоп лу дешаш.	1с.		
	Диктант.			

43.	Палаташцара	1с.		
44.	болх. Юмадаър	1с.		
45.	Чюагдар. Сочинени.	1с.		
46.	§21.	1с.		
47.	Дештлехъе. Дештлехъенаш дешашца язъяра бокъо.	1с.		
48.	§22.	1с.		
49.	Гаргара	1с.		
50.	дешаш.	1с.		
51.	Чюагдар.	1с.		
52.	Диктант. Палаташцара болх. Юмадаър чюагдар.	1с.		
53.	§23.	1с.		
54.	Предложени дувзаденна къамаъли. Юмадаър чюагдар.	1с.		
55.		1с.		
56.	§24.	1с.		
57.	Тпадам, хаттареи айдареи хъаракаш.	1с.		
58.	Дувцареи, хаттареи, айдареи предложенеш.	1с.		
59.	Юмадаър	1с.		
60.	Чюагдар.	1с.		
61.	Диктант.	1с.		
62.	Палаташцара	1с.		
63.	болх. Сочинени.	1с.		
64.	Тпера хъаяздар. Дерригача шера Юмадаър кердадакхар. Дош, предложени . Дешдоакъош.	1с.		

5.	Шола мукъза алапаш, Шолха алапаш, Шола- шолха алапаш.	1с.		
66.	Тохкама диктант.	1с.		
67.	Юмадаър	1с.		
68.	Чюагдар. Чудерзора урок.	1с.		

Рабочая программа по изучению ингушской литературы в 2 классе составлена на основе следующих документов:

1. Федерального базисного учебного плана Российской Федерации, утвержденного приказом Министерства образования Российской Федерации от 9 марта 2004 г. №1312 реализующих программы общего образования» (в ред. приказов Минобрнауки России от 20.08.2008 № 241, от 30.08.2010 № 889, от 03.06.2011 №1994, от 01.02.2012 №74);
2. Федерального перечня учебников, рекомендованных Министерством образования РФ, с учетом требований к оснащению образовательного процесса, в соответствии с содержанием наполнения учебных предметов компонента государственного стандарта общего образования,
3. Базисного учебного плана 2021-2022 учебный год для образовательных организаций РИ, реализующих программы общего образования.

Обучение ведется по учебнику «Дешара книжка» К.А. Гагиев, Н.Д. Котиева, А.О Мальсагов «Сердало» .

На изучение ингушской литературы в 2 классе отводится 2 ч. в неделю.(68 ч.)

Структура документа

Рабочая программа по ингушской литературе включает разделы: пояснительную записку; цели изучения ингушского языка, основное содержание с примерным распределением учебных часов по разделам курса, требования к уровню подготовки учащихся, календарно-тематическое планирование, литературу.

Используемый учебно-методический комплект:

Ингушская литература 2 класс К.А. Гагиев, Н.Д. Котиева, Р.И. Оздоев

Рабочая программа по ингушской литературе для класса разработана в соответствии с требованиями федерального компонента государственного стандарта начального образования, на основе авторской программы К. А. Гагиев, Н.Д. Котиева, А.О. Мальсагов «Дешар» .

Цели:

- **развитие** художественно-творческих и познавательных способностей, эмоциональной отзывчивости при чтении художественных произведений, формирование эстетического отношения к искусству слова; совершенствование всех видов речевой деятельности, умений вести диалог, выразительно читать и рассказывать, импровизировать;

- **овладение** осознанным, правильным, беглым и выразительным чтением как базовым умением в системе образования младших школьников; формирование

читательского кругозора и приобретение опыта самостоятельной читательской деятельности;

• **воспитание** эстетического отношения к искусству слова, интереса к чтению и книге, потребности в общении с миром художественной литературы; обогащение нравственного опыта младших школьников, формирование представлений о добре и зле, справедливости и честности, развитие нравственных чувств. Активно влиять на личность читателя, его чувства, сознание, волю.

Задачи:

- развивать у детей способность сопереживать героям, эмоционально откликаться на прочитанное,
- учить чувствовать и понимать образный язык, развивать образное мышление,
- формировать умение воссоздавать художественные образы литературного произведения, развивать творческое мышление,
- развивать поэтический слух,
- формировать потребность в постоянном чтении книги, развивать интерес к литературному творчеству, творчеству ингушских писателей,
- обогащать чувственный опыт ребёнка,
- формировать эстетическое отношение ребёнка к жизни,
- расширять кругозор детей через чтение книг различных жанров,
- обеспечить развитие речи школьников и активно формировать навык чтения ингушского языка и речевые умения.

Кхетора каьхат (пояснительная записка)

Таханарча школан хьалхашка латт докхий декхараш. Керттерча даькье уж да хьалкхувш йоаг1а т1ехье эздел долаш, г1улакхаца, нахаца товш, 1имерза, ший моттиг д1алаца ховш, Даьхе а, кьам а, дезал а лоарх1аш, шийна хьалхашка латта декхараш кхетадеш, цу хьаькьаьхьа кьаьхегаш, дийша, 1илман лардаш 1омаь, вахаре царех пайда эца ховш хьалкхейр. Программа ФГОСаца ювзаяь я. Из лаьрх1а я к1ира 2 сахьат г1алаг1ай литература хьехаш йолча учебни планаца кхоачашье. Шера 68 сахьат хул.

Вахар дег1адоаг1а 1илма, техника, культура дег1адарца. Царга хьежжа хила беа дешархошта тахан беш бола хьехам. Школашка вахарцара бувзам ч1оаг1баро д1адех хьехархошкара дешархой теркам т1абахийта дезар – дукхаг1а долча даькье шоашка уйла яйтар, 1илман лардаш тошкаш болх байтар, 1омадаьчох вахаре пайда эца ховргдолаш.

Наьна мотт 1омабар, грамматика хар боккха лоарх1ам болаш да дешархой кхетам дег1абоалабара, х1ана аьлча, мотт 1омабарца кхетаю мета хозал, из б1аьхий хилар, кхьича кьамий мотт а дикаг1а кхетабу бераша, цар культура йовза а новкьостал ду. Дешархошта д1ахьехар хила деза уж кхетаргболаш, ц1енача, аттача меттала, 1омадаьчох ма хулла дукхаг1а дукхаг1а пайда эца йиш хургйолаш. Цудухьа наьна мотт хьехачо керттердар хьаькоададеш, цунна теркам т1абохийташ, грамматически бокьонаш в1аши юташ бе беа ший болх.

Наьна метта урокаш т1а дешархоша г1алг1ай метта грамматически лардаш 1омаю, кьамаьл шаьрдара балхаш а ду.

Пхелаг1ча классе доладу грамматически даькье – морфологи 1омае, из болх д1ахьо ялхлаг1чеи ворх1лаг1чеи классашка. Из раздел я кьамаьла доакьоех кхетам луш, хьалха царех 1омадаьр к1оаргдеш, шердеш. Кьамаьла доакьош 1омадеш дешархошта ха деза предложенешта юкьера уж шеко йоацаш белгалдаха.

Дешархой кьамаьла культура лакхьари 1омадаьчун навькаш дег1айоалаяри хила деза х1ара урока. Из болх д1ахьо тайп-тайпара упражненеш кхоачашьярца. Упраженеша новкьостал ду 1омаь бокьонаш ч1оаг1ье, орфографически а пунктуационни говзал ч1оаг1ье, грамматически материал дикаг1а кхетае а, йоазонца цунах пайда эца а.

Говзамеча йоазонех пайда эцаш, дувзаденна кьамаьл шаьрдеш дешархой теркам т1абахийта беа хьехархочо сочиненеш, изложенеш язьяра,говзамеча текста тошкам бе 1омабара.

Тайп-тайпарча дошлоргех пайда эца 1омаде деза хьехархочо бераш, шоаш бувцаш бола мотт б1аьхий, ира, говза, хоза бувцаргболаш, кьамаьл деча хана а йоазув деш а г1алаташ дергдоацаш. Х1ара уроках, кердачох хоам беш, хьалха 1омадаьр дагалувцийта деза дешархошка, кердачун хьалха 1омадаьчунца бувзам а беш.

Х1ара классе шу д1адолалуш а шу чакхдоалаш а хьалха 1омадаьр кердаккха деза дешархошца, программаца белгалбаьккха дувзаденна кьамаьл шаьрдара болх бизза д1абахьа беа.

Г1алг1ай мотт хьехара г1улакх доаг1ача тайпара хьехархочо д1ахьой, дешархошта шоай наьна мотт безалургба, шоаш 1омабеча кхьича кьамий метай бокьонаш йовза атта хургда.

Дешар 2 класс - 68 сахъат. (к1ира 2 сахъат)

№ п/п	Урока тема	Са - хъат	Х а
Гуйра.			
1.	Озиев С. «Г1атта, деша г1о!», Шадиев С. «Ахка дагадоха вайна».	1	
2.	Евлоев М. « Чкъаьре», Осмиев Хь. « Гуйре», «1ажий беша».	1	
3.	«Мужгеи чаи» (эрсий фaьлг).	1	
4.	Яндиев Дж. «Г1араг1ураш», «Гуйра».	1	
5.	Шадиев С. «Ахка боабашк».	1	
6.	Хамхоев А. «Дошо гуйра». Кицаш.	1	
7.	Шадиев С. «Гуйрен г1улакхаш».	1	
Вай Даьй-мохк.			
8.	Шадиев С. «Хьа Даьхе-Г1алг1айче».	1	
9.	Яндиев Дж. «Наьна лоамаш», Гамботов Б. «Лоамашка», Чахкиев Ю. «Машар эш».	1	
10.	Шадиев С. «Хьа йоккха Даьхе-Росси», «Вай турпала юрташ».	1	
11.	Шадиев С. «Вай герб», «Вай байракх».	1	
Берий вахар.			
12.	Шадиев С. «Фу аьлар лоро?»	1	
13.	Арчаков С. «Мекъал», Танкиев А. «Хьаьша ларх1ар».	1	
14.	«Наькъа эздел».	1	
15.	Базоркин М. «Туми».	1	
16.	Кодзоев Т. «Уй да бехке».	1	
17.	Хашагульгов 1. «Доккха дий дуне?», Мазиев М. «Охца муса».	1	
18.	Ахильгов М. «Изаш», Щадиев С. «Мурад».	1	
19.	Шадиев С. «Деша аха к1ордадаьд».	1	
20.	Горчханов Б. «В1аьхий Аслан».	1	
Вай доттаг1ех-хьайбаех.			
21.	Ушинский К. «Хьайбаш къовсадалар», Хашагульгов 1. «Х1аьтал- метал».	1	
22.	Шадиев С. «Зоопарке».	1	
23.	«Борзи сискали» (фaьлг), Ахильгов М. «Бакъилг», Арчаков Т. «Тайша б1ийг».	1	
24.	Хашагульгов 1. «Борцакх», «К1азилги газилги».	1	
25.	Хашагульгов 1. «Г1аьзии аьрзии», Хамхоев М. «Борз».	1	
26.	Дидигова А. «Фатимай пхьагал».	1	
27.	Патиев С. «К1азилг».	1	
28.	Ганиева М. «Цици», «Мерешков С. «Къулац».	1	
29.	«Маькара цогал» (фaьлг). Кицаш.	1	
30.	«Борзи цогали» (фaьлг).	1	
31.	«Сай» (фaьлг).	1	
1а.			
32.	Осмиев Хь. «1а», Пушкин А. «Илли ала».	1	

33.	Льянов М. «Лийга дув».	1	
34.	Шадиев С. «Ж1але лар».	1	
35.	Ведзижев А. «1ай», Гамботов Б. «Чарахье».	1	
36.	Хашагульгов 1. «1ай хьунаг1а», Мазиев М. «1ан ди».	1	
37.	Мазиев М. «Марем», Картоева М. «1ан ловзар».	1	
Болх-йоккха г1озале.			
38.	Шадиев С. «Маднат»	1	
39.	Арчаков С. «Ахьмад-г1ишлонхо», Шадиев С. «Зарба еттар».	1	
40.	Шадиев С. «Хьан болх ба дикаг1а?», Гагиев Г. «Жа1у хургва со а».	1	
41.	Осмиев Хь. «К1а, к1а», «Фийг».	1	
Дувца вай ноаноех лавца.			
42.	Хамхоев А. «Са нана дика я», Медова З. «Са даь-нана».	1	
43.	Хамхоев Т. «Са нана», «Бекарг» (фаьлг).	1	
44.	Муталиев Хь.-Б. «Башир», Ахильгов М. «Мама яь ди».	1	
Б1аьсти.			
45.	Шадиев С. «Б1аьстен бутт»	1	
46.	Хашагульгов 1. «Б1аьсти».	1	
47.	Патиев С. «Оалхазараша б1енаш мишта дехк», Шадиев С. «Алкхашк 1овдала яц».	1	
48.	«Бекарг» (фаьлг).	1	
49.	Хашагульгов 1. Бумбарг», «Чхьовкарч», «Алкхашкаш».	1	
50.	Чахкиев С. «Мала мичахья вах», Хашагульгов 1. «Готахьазилг», «Борг1илг».	1	
Халкья багахбувцам.			
51.	Шадиев С. «Халкья багахбувцам».	1	
52.	Дагардергаш.	1	
53.	Пхьабургаш.	1	
54.	Тхьуж -илли. Малав майраг1а. Хьоастарг.	1	
55.	«Цогала питам» (к1оанолг).	1	
56.	«Борзи ж1алии» (к1оанолг),	1	
57.	«Кери кьайги» (к1оанолг), «Нали, цогали, борзи» (к1оанолг).	1	
58.	«Цогали боабашки» (фаьлг).	1	
59.	«Даде к1аьнк» (фаьлг).	1	
60.	«Дог-майра Уртиг» (фаьлг).	1	
61.	«Дег1ар-м хьат1адоаг1аргда (фаьлг).	1	
62.	«Боджи борзи» (фаьлг).	1	
63.	«Оакхарий чарахье» (фаьлг).	1	
64.	«Хьинар дола пхьид». «Борг1али котами».	1	
65.	«Циски цогали» (фаьлг).	1	
66.	«Ломи цогали» (фаьлг).	1	
Халкья беламе дувцараш.			
67- 68	«Хьоара кад балара», «Вас хинна латт со», «Говр хила г1ийрта вир», «Ада х1ана уд вай?»	2	

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Ингушетия

Управление образования

ГБОУ "СОШ №3 г.Карабулак"

РАСМОТРЕНО

**Методическим
объединением**

учителей

Руководитель МО

**Дакиева Х.И.
Протокол №1
от «23» августа 2023 г.**

СОГЛАСОВАНО

**Заместитель директора
по УВР**

**Ужахова М.Х.
Протокол №1
от «26» августа 2023 г.**

УТВЕРЖДЕНО

Директор школы

**Гомкортиева Л.Б.
Приказ №1
от «28» августа
2023г**

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

по ингушскому языку

для обучающихся 1-4 классов

Составитель:

учитель начальных классов

2023-2024г.

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Федерального базисного учебного плана Российской Федерации, утвержденного приказом Министерства образования Российской Федерации от 9 марта 2004 г. № 1312 реализующих программы общего образования» (в ред. приказов Минобрнауки России от 20.08.2008 № 241, от 30.08.2010 № 889, от 03.06.2011 №1994, от 01.02.2012 №74);

Федерального перечня учебников, рекомендованных Министерством образования РФ, с учетом требований к оснащению образовательного процесса, в соответствии с содержанием наполнения учебных предметов компонента государственного стандарт общего образования, Базисного учебного плана 2021-2022 учебный год для образовательных организаций РИ, реализующих программы общего образования.

Обучение ведется по учебнику «Г1алг1ай мотт» А.З. Гандалоева, Р. И. Оздоев, С. У. Патиев «Сердало" 2017г.

На изучение ингушского языка в 3 классе отводится 2 ч. в неделю. (68 ч.).

Структура документа

Рабочая программа по ингушскому языку включает разделы: пояснительную записку; цели изучения ингушского языка, основное содержание с примерным распределением учебных часов по разделам курса, требования к уровню подготовки учащихся, календарно- тематическое планирование, литературу.

Используемый учебно-методический комплект: Ингушский язык 3 класс А.З. Гандалоева, Р. И. Оздоев, С. У. Патиев

Цель: формирование индивидуальности ребёнка, как средства становления всех форм общения – говорения, письма, слушания, чтения, средство понимания окружающего мира и самого себя.

Д1акхетора каьхат

Г1алг1ай метто, эрсий метто санна, метта 1илман дакъа а ший ма1анна а йоккха моттиг д1алоац. Цун дешарца а кхетамца а бераш кхедара доккха практически ма1ан да. Наьна метто юкъелоац дешархой патриотизма а, кхыча къамашца 1имерза а, эзди а хилара уйлашца кхетадеш кхедара маьхала таронаш.

Школе наьна мотт 1омабара керттера 1алошонаш я дешар дика ховш дешархой кийчбар, багах деча, йоазон а къамаьлах а кхоачам болаш, пайда эца ховш уж кийчбар. Програма ФГОСаца ювзаяь я. Из лаьрх1а я к1ира 2 сахьат г1алаг1ай мотт хьехаш йолча учебни планаца кхоачашье. Шера 68 сахьат хул.

Програма лерх1амаш да:

- дешархошта шоай наьна мотт безалургболча тайпара дешара болх дика оттабе;
- орфографехи, пунктуацехи, морфологехи, фонетикахи кхетам бала;
- метта 1илам 1омаде, г1алг1ай меттах бола кхетам шербар, к1оаргбар;
- г1алат ца деш йоазув де, сочинени, изложени язье бераш 1омаде;
- дешара кхетам лакхбе, 1омадаь ховр нийса д1аязде, ший уйлаш, шийна хетар, ховр дешархочо нийса д1аяздергдолаш говзал кхеяр.

Програма чулоацам шера ба. Укх юкъе я фонетика, графика, йоазув, дешар, орфоэпи, орфографи, деша оттам. Урока чулоацама юкъе, тар ма лу , дешара а воспитательни лоарх1ам бола материалаш яхийтай. Уж дукхаг1ьяраш г1алг1ай багахбувцама юкъера, художественни произведенеш т1ара я. Книжка курс кхаь разделах латт: шоллаг1ча классе дийшар кердадакхар (оазаш, алапаш, предложени, керттера, керттерза маьженаш), деша оттам, къамаьла доакьош.

Грамматика хьаькъехья кхоачаш де деза декхараш:

- 1) оазех, алапех кхетам балар;

Дешархошта хьалха латта декхараш да оазаш мукъеи мукъазеи, й1аьхеи лоацеи, зовнеи кьореи хилар хар. Цунна ха деза нийса деша тохар оттаде а, шекон мукъа оази мукъаза оази йола дешаш йоазонга дилача нийса д1аязде а, шекон зовнеи кьореи мукъаза оазаш йола дешаш, бокъо дага а лоацаш, нийса мишта язду хьаала. Цу кхетамга хьежжа, нийса бе беза дешархочо фонетически тохкам.

2) деша оттам бе;

Дешархошта ха деза дешай оттам болга, малаг1а дакъа кертера да, керда дешаш мишта хьахул.

3) дешай ма1ан де, дош хьадалара, хьахилара, цо метта дакъалацар мишта да хар;

Берашта ха деза дешай ма1ан, цун таржам де эрсий метта, мишта хьахиннад шин овлах латта дешаш, хала дешаш, къаьнара дешаш.

4) орфографически минимум лакхъяр;

Дешархоша 1омаду дошлорга дешаш дагахьа, тохк цар ма1ан, догалоац уж нийса мишта язде деза. Шолха, щола, шола-шолха алапаш юкъе дола дешаш нийса яздар аамал кхею, йоазон моллаг1а болх атохкама балхаш а беш, г1алаташ ца хилийта саькхе хилар кхедар. Шийна хетар, ший керта чура уйла йоазонца д1аязъеш малаг1ча дешашца нийса а, аттаг1а а, хоза а хургья харжа ха деза бера.

3) предложени маьженаш йовзийтар;

Берашта ха деза предложени маьженах латтилга, уж малаг1аш хул, малаг1ъяраш кертера я, малаг1аш кертерза я, царна нийса хаттар оттаде. Иштта ха деза яьржаи яьржанзеи йолча предложенех, маьжений бувзамах.

4) къамаьла доакъош довзийтар;

Дешархошта довз къамаьла доакъош, 1омалу нийса уж шоайла къоастаде, хаттарашка хьежжа, цар морфологически тохкам бе.

5) дувзаденна къамаьл шаьрдар;

6) кхоллама балхаш увттаде

1омабар: а) сочинени миниатюра;

б) изложени-зарисовка;

в) суртах лаьца дувцар оттадар;

г) кицах лаьца сочинени-миниатюра язъяр.

Йоазув 3 класс - 68 сахъат. (к1ира 2 сахъат)

№		Сахъатий боарам.	Календарни ха.	Примеч.
1.	§1. Мукъеи мукъазеи оазаш-алапаш.	1с.		
2.	§ 2. Дешдакъ а.	1с.		
3.	§3 . Доккха	1с.		
4.	алап.	1с.		
5.		1с.		
6.	§4. Шола мукъаза оазаш- алапаш. Дош сехъадаккхар.	1с.		
7.		1с.		
8.	§5. Шолха алапаш. Изложени.	1с.		
9.	§6. Шола-шолха алапаш.	1с.		
10.	§7.	1с.		
11.	Йиш хоадора хъарак.	1с.		
12.	§8. Къоастора хъаракаш. Диктант	1с.		

	(0-срез). Галаташцара болх. §9. Йпаъхеи лоацеи мукъа оазаш.			
--	---	--	--	--

13.	Сочинени. §10.	1с.		
14.	Шекон мукъа оазаш. §11.	1с. 1с.		
15.	ДештIехъенаш. §12.			
16.	Гаргара	1с.		
17.	дешаш.	1с.		
18.	Диктант. Палаташцара болх. Юмадаър чоагIдар.	1с.		
19.	§13.	1с.		
20.	ХIамай, белгалоний,дер гойтача дешай цIераш.	1с.		
21.	Фу ду? Фу даъд? яхача хаттарашта жоп лу дешаш. Мишта? МалагIа? Хъан? Сен? яхача хаттарашта жоп лу дешаш.	1с.		
22.		1с.		
23.	§14.	1с.		
24.	Предложе ни. Диктант. Палаташцара болх. §15.	1с. 1с.		
25.	Дувцареи, хаттареи, айдареи предложенеш.	1с.		
26.		1с.		
27.	Хаттара предложенеш.	1с.		

	Айдара предложенеш. Изложени.			
--	-------------------------------------	--	--	--

28.	§16. Подлежащ и.	1с.		
29.	§17. Сказуеми.	1с.		
30.	§18. Карардар.	1с.		
31.	§19. Кертера маъженаш.	1с.		
32.	§20. Предложене кертерза	1с.		
33.	маъженаш. Диктант.	1с.		
34.	Галаташцара болх. Юмадаър чоагдар.	1с.		
35.	§21. Предложенена юкьера дешай бувзам.	1с.		
36.	§22. Деша оттам.	1с.		
37.	Цхъа овла бола дешаш.	1с.		
38.	§23. Деша чаккхе.	1с.		
39.	§24. Дешхьалхе.	1с.		

40.	Деш оттама доакъошта дешаш декъар.	1с.		
	§25.			
41.	Суффикс.	1с.		
42.	Деш оттама доакъошта дешаш	1с.		
43.	декъар. Диктант.	1с.		
44.	Галаташцара болх. §26.Зовнеи къореи мукъаза оазаш дош KHOACHALUCHA.	1с.		
	§27.			
45.	Шийна лаларча мукъазача оазашца увш йола мукъаза оаз I, йовш йола -р,-рг яха мукъаза оазаш.	1с.		
46.	-Р,-рг юкъе дола дешаш яздара	1с.		
47.	бокъо. Сочинени.	1с.		
	§28.			
48.	Къамаъла доакъош.Юкъера кхетам.	1с.		
	§29.			
49.	Цердош. Юкъара	1с.		
50.	кхетам. Изложени.	1с.		
	§30.			
51.	Цердешаш таърахъашца хувцадалар.	1с.		
	§31.			
52.	Цердешай классаш.	1с.		
	§32.			
53.	Кхыча дешашца дувзадаларах	1с.		
54.	цѐрдешаш хувцадалар.	1с.		
55.	Диктант.			
	Галаташцара болх. §33.Белгалдош. Юкъара кхетам.	1с.		

56.	Влаший духьал маан дола белгалдешаш.	1с.		
	§34.			
57.	Лоламеи лоламзеи белгалдешаш.	1с.		
	§35.			
58.	Белгалдешаш классашца хувцадалар.	1с.		
	§36.			
59.	Белгалдешаш таьрахьашца	1с.		
60.	хувцадалар. Диктант.	1с.		
62.	Палаташцара болх. §37. Хандош.Юкьара кхетам.	1с.		
63.	Сочинени.	1с.		
	§38.			
64.	Хандош ханашца хувцадалар. Яха	1с.		
65.	ха. Хургйола ха.	1с.		
66.	Шера Юмадаьр	1с.		
67.	кердадаккхар. Диктант.	1с.		
68.	Юмадаьр кердадаккхар.	1с.		

Рабочая программа по изучению ингушской литературы в 3 классе составлена на основе следующих документов:

4. Федерального базисного учебного плана Российской Федерации, утвержденного приказом Министерства образования Российской Федерации от 9 марта 2004 г. №1312 реализующих программы общего образования» (в ред. приказов Минобрнауки России от 20.08.2008 № 241, от 30.08.2010 № 889, от 03.06.2011 №1994, от 01.02.2012 №74);
5. Федерального перечня учебников, рекомендованных Министерством образования РФ, с учетом требований к оснащению образовательного процесса, в соответствии с содержанием наполнения учебных предметов компонента государственного стандарта общего образования,
6. Базисного учебного плана 2021-2022 учебный год для образовательных организаций РИ, реализующих программы общего образования.

Обучение ведется по учебнику «Дешара книжка» Н.Д. Котиева, С.А. Шадиев «Сердало» 2017г.

На изучение ингушской литературы в 3 классе отводится 2 ч. в неделю.(68 ч.)

Структура документа

Рабочая программа по ингушской литературе включает разделы: пояснительную записку; цели изучения ингушского языка, основное содержание с примерным распределением учебных часов по разделам курса, требования к уровню подготовки учащихся, календарно-тематическое планирование, литературу.

Используемый учебно-методический комплект:

Ингушская литература 3 класс Н.Д. Котиева, С.А. Шадиев

Рабочая программа по ингушской литературе для класса разработана в соответствии с требованиями федерального компонента государственного стандарта начального образования, на основе авторской программы К. А. Гагиев, Н.Д. Котиева, А.О. Мальсагов «Дешар» .

Цели:

- **развитие** художественно-творческих и познавательных способностей, эмоциональной отзывчивости при чтении художественных произведений, формирование эстетического отношения к искусству слова; совершенствование всех видов речевой деятельности, умений вести диалог, выразительно читать и рассказывать, импровизировать;

- **овладение** осознанным, правильным, беглым и выразительным чтением как базовым умением в системе образования младших школьников; формирование

читательского кругозора и приобретение опыта самостоятельной читательской деятельности;

• **воспитание** эстетического отношения к искусству слова, интереса к чтению и книге, потребности в общении с миром художественной литературы; обогащение нравственного опыта младших школьников, формирование представлений о добре и зле, справедливости и честности, развитие нравственных чувств. Активно влиять на личность читателя, его чувства, сознание, волю.

Задачи:

- развивать у детей способность сопереживать героям, эмоционально откликаться на прочитанное,
- учить чувствовать и понимать образный язык, развивать образное мышление,
- формировать умение воссоздавать художественные образы литературного произведения, развивать творческое мышление,
- развивать поэтический слух,
- формировать потребность в постоянном чтении книги, развивать интерес к литературному творчеству, творчеству ингушских писателей,
- обогащать чувственный опыт ребёнка,
- формировать эстетическое отношение ребёнка к жизни,
- расширять кругозор детей через чтение книг различных жанров,
- обеспечить развитие речи школьников и активно формировать навык чтения ингушского языка и речевые умения.

Кхетора каьхат (пояснительная записка)

Таханарча школан хьалхашка латт докхий декхараш. Керттерча даькье уж да хьалкхувш йоаг1а т1ехье эздел долаш, г1улакхаца, нахаца товш, 1имерза, ший моттиг д1алаца ховш, Даьхе а, кьам а, дезал а лоарх1аш, шийна хьалхашка латта декхараш кхетадеш, цу хьаькьаьхьа кьаьхегаш, дийша, 1илман лардаш 1омаь, вахаре царех пайда эца ховш хьалкхейр. Программа ФГОСаца ювзаяь я. Из лаьрх1а я к1ира 2 сахьат г1алаг1ай литература хьехаш йолча учебни планаца кхоачашье. Шера 68 сахьат хул.

Вахар дег1адоаг1а 1илма, техника, культура дег1адарца. Царга хьежжа хила беа дешархошта тахан беш бола хьехам. Школашка вахарцара бувзам ч1оаг1баро д1адех хьехархошкара дешархой теркам т1абахийта дезар – дукхаг1а долча даькье шоашка уйла яйтар, 1илман лардаш тошкаш болх байтар, 1омадаьчох вахаре пайда эца ховргдолаш.

Наьна мотт 1омабар, грамматика хар боккха лоарх1ам болаш да дешархой кхетам дег1абоалабара, х1ана аьлча, мотт 1омабарца кхетаю мета хозал, из б1аьхий хилар, кхьича кьамий мотт а дикаг1а кхетабу бераша, цар культура йовза а новкьостал ду. Дешархошта д1ахьехар хила деза уж кхетаргболаш, ц1енача, аттача меттала, 1омадаьчох ма хулла дукхаг1а дукхаг1а пайда эца йиш хургйолаш. Цудухьа наьна мотт хьехачо керттердар хьаькьоастадеш, цунна теркам т1абохийташ, грамматически бокьонаш в1аши юташ бе беа ший болх.

Наьна метта урокаш т1а дешархоша г1алг1ай метта грамматически лардаш 1омаю, кьамаьл шаьрдара балхаш а ду.

Пхелаг1ча классе доладу грамматически даькьа – морфологи 1омае, из болх д1ахьо ялхлаг1чеи ворх1лаг1чеи классашка. Из раздел я кьамаьла доакьоех кхетам луш, хьалха царех 1омадаьр к1оаргдеш, шердеш. Кьамаьла доакьош 1омадеш дешархошта ха деза предложенешта юкьера уж шеко йоацаш белгалдаха.

Дешархой кьамаьла культура лакхьари 1омадаьчун навькаш дег1айоалаяри хила деза х1ара урока. Из болх д1ахьо тайп-тайпара упражненеш кхоачашьярца. Упражненеша новкьостал ду 1омаь бокьонаш ч1оаг1ье, орфографически а пунктуационни говзал ч1оаг1ье, грамматически материал дикаг1а кхетае а, йоазонца цунах пайда эца а.

Говзамеча йоазонех пайда эцаш, дувзаденна кьамаьл шаьрдеш дешархой теркам т1абахийта беа хьехархочо сочиненеш, изложенеш язьяра,говзамеча текста тошкам бе 1омабара.

Тайп-тайпарча дошлоргех пайда эца 1омаде деза хьехархочо бераш, шоаш бувцаш бола мотт б1аьхий, ира, говза, хоза бувцаргболаш, кьамаьл деча хана а йоазув деш а г1алаташ дергдоацаш. Х1ара уроках, кердачох хоам беш, хьалха 1омадаьр дагалувцийта деза дешархошка, кердачун хьалха 1омадаьчунца бувзам а беш.

Х1ара классе шу д1адолалуш а шу чакхдоалаш а хьалха 1омадаьр кердаккха деза дешархошца, программаца белгалбаьккха дувзаденна кьамаьл шаьрдара болх бизза д1абахьа беа.

Г1алг1ай мотт хьехара г1улакх доаг1ача тайпара хьехархочо д1ахьой, дешархошта шоай наьна мотт безалургба, шоаш 1омабеча кхьича кьамий метай бокьонаш йовза атта хургда.

№	Тема	Сахьат ий боара м.	Календ . ха.	Приме ч .
3 кл. I четв.				
<u>Ахкеи гуйреи.</u>				
1.	«Дешархошка». Яндиев Дж. «ЦхьоалагIча сентябре». Муталиеа Хь.-Б.	1с.		
2.	«Хьехархо». Осмиев Хь.	1с.		
3.	«Iарамхий йисте». Льянов М. «Ахкан бийса». Осмиев Хь.	1с.		
4.	«ДогIа халхадувл». Гагиев Г.	1с.		
	* « Маьлха зIанараш ». Ушинский К. Кицаш.			
5.	«ХьунагIа». Боков А. «Гуйра». Хамхоев А. «Гуйре».	1с.		
6.	«Маькхах дола дош».	1с.		
7.	«Ялата хам». «Фийг». Осмиев Хь.	1с.		
8.	«Са юрт». Чахкиев С. Кицаш.	1с.		
<u>Iалам лорадар-Даьхе лораяр да.</u>				
9.	«ДагадоагIарех». Пришвин М.	1с.		
10.	«Га дIаегIай Мусас беша». Гагиев Г.	1с.		
11.	«Лийга бIийг». Хашагульгов I.	1с.		
12.	«Даьра чов». Плиев М.-С.	1с.		
	* « Лом ». Хашагульгов I.			
13.	«Борзик». Саракаев Хь. «Хьазилгаш лувца циск». Даурбеков Б.	1с.		
14.	«Сувсакъ». Хашагульгов I.	1с.		
	* « БIарзадахка ». Хашагульгов I.			
15.	Классал араьхара дешар.	1с.		
16.	Чудерзора урок.	1с.		

II четв.				
1.	«Даим дешаш хилда бераш». «Берашка». Котиева Н. «Вай берал». Солоухин В.	1с.		
2.	«Эздел». Гагиев Г. Кицаш.	1с.		
3.	«Дјаяха ха». Осмиев Хь. «Харцои нийсхой». Кодзоев I.	1с.		
4.	«Хјана вар Мурад гјайгјане». Чантиев I.	1с.		
5.	«Денал гјулакхаца хьахьокх». Чантиев I.	1с.		
6.	«Визза кьонах». Гагиев Г.	1с.		
	* « Дика оамал ». Чантиев I.			
7.	«Бурдолг». Шадиев С.	1с.		
	<u>Ia.</u>			
8.	«Бераш јанна гјаддахад». Арчаков Т. «Лоа делх». Осмиев Хь.	1с.		
	* « Биъ дагалоаттам ». Ушинский К.			
9.	«Јани ахкани хинна кьовсам». (фаълг) Чантиев I.	1с.		
10.	«Керда шу». Хашагульгов I. «Керда шу-керда беркат». Чахкиев С.	1с.		
11.	«Ia». Арчаков Т. Кицаш.	1с.		
12.	«Берза Iазал». Костоев I.	1с.		
13.	«Хьуна оакхарий кьамаьлаш». (фаълг)	1с.		
	* « Бјарашдуарг ». Гамботов Б.			
	* « Iан сурташ ». Баратынский Е.			
14.	Классал арахьара дешар.	1с.		
15.	Чудерзора урок.	1с.		
III четв.				
<u>Гјулакх, эздел-доттагјий ба.</u>				
1.	«Визза кјант». Гагиев Г.	1с.		
2.	«Ца вовза доттагја». Сулаев М.	1с.		
	* « Ахьмади Махьмади ». Гагиев Г.			
	* « Нийса язде Јомавелча ». Плиев М.-С.			

3.	«Даь хьехамаш». Кодзоев I.	1с.		
4.	«Нахацара гулакх». Озиев С.	1с.		
5.	«Мишта яа еза маькх». Гагиев Г. Чудерзора урок.	1с.		
<u>Даьймехка яхь йола кIантий.</u>				
6.	«АргIа-Техьашка хинна тIом». «1919 шу Экажкьонгий-Юрта». Муталиев Хь.-Б.	1с.		
7.	«Дего гешт дергдац». Зязиков Б. Кицаш.	1с.		
8.	«Кавказа турпал-Тутаева Аьсет». Шадиев С.	1с.		
9.	«Иштта тIом бора вежараша». Шадиев С.	1с.		
10.	«Осканов Суламбик-халкьа тешаме воI». Шадиев С.	1с.		
11.	«ЦIавенав тха лоалахо». Арчаков С.	1с.		
12.	Классал араьхьара дешар.	1с.		
<u>Вай ноаноех лаьца.</u>				
13.	«Наьна кулг». (шира дувцар) «Наьна бийса». Мякиев А.	1с.		
<u>БIаьсти.</u>				
14.	«Март». «Оалхазараш цIадахкар». Бианки В.	1с.		
	* « <i>Ялат дIаде доладир</i> ». Шадиев С.			
15.	«БIаьстан юхь». Озиев А. «БIаьсти». Осмиев Хь.	1с.		
16.	Кицаш. «Балха Iуйре». Яндиев Дж.	1с.		
	* « <i>Доттагий</i> ». (фIаьлг) Кодзоев I.			
	* « <i>Беши карти</i> ». (фIаьлг) Осмиев Хь.			
17.	«Дога». Осмиев Хь.	1с.		
<u>Халкьа багахбувцам.</u>				
18.	Кицаш. Мальсагов А. «Мишта кхетаду вай кицаш тахан»?	1с.		
19.	Классал араьхьара дешар.	1с.		
20.	Чудерзора урок.	1с.		

IV ЧЕТВ.				
1.	«Ховли-довзалеш». «Тхьуж-илли».	1с.		
2.	«Бийдолгаш».	1с.		
3.	«Къажкъайг». (фаялг)	1с.		
	* « <i>Пхьагало паргIатдаьха оакхарий</i> ». (фаялг)			
4.	«Борзи Iаьхари». (фаялг)	1с.		
5.	«Газеи цун бийги». (фаялг)	1с.		
6.	«Хьаькъал теннад». (фаялг)	1с.		
	* « <i>Са ги боагIаргба хьо</i> ». (фаялг)			
7.	«Мишта Iехадаьд цогало оакхарий»? (фаялг)	1с.		
8.	«Борзи, цогали, пхьагали». (фаялг)	1с.		
	* « <i>Котам</i> ». (фаялг)			
9.	«Дог-майра пхьагал». (фаялг)	1с.		
10.	«Хьунсаг». (фаялг)	1с.		
<u>Шира дувцараш.</u>				
11.	«Тускар чоагIа делахь». «ЦIа дехад».	1с.		
12.	«Лом-лом да».	1с.		
13.	«Миста бод беча тоалургвар».	1с.		
14.	Классал араьхара дешар.	1с.		
15.	Iомадаьр чоагIдар.	1с.		
16.	Чудерзора урок.	1с.		

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Ингушетия

Управление образования

ГБОУ "СОШ №3 г.Карабулак"

РАССМОТРЕНО

**Методическим
объединением**

учителей

Руководитель МО

**Дакиева Х.И.
Протокол №1
от «23» августа 2023 г.**

СОГЛАСОВАНО

**Заместитель директора
по УВР**

**Ужахова М.Х.
Протокол №1
от «26» августа 2023 г.**

УТВЕРЖДЕНО

Директор школы

**Гомкортиева Л.Б.
Приказ №1
от «28» августа
2023г**

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

по ингушскому языку

для обучающихся 1-4 классов

Составитель:

учитель начальных классов

2023-2024г.

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Федерального базисного учебного плана Российской Федерации, утвержденного приказом Министерства образования Российской Федерации от 9 марта 2004 г. № 1312 реализующих программы общего образования» (в ред. приказов Минобрнауки России от 20.08.2008 № 241, от 30.08.2010 № 889, от 03.06.2011 №1994, от 01.02.2012 №74); Федерального перечня учебников, рекомендованных Министерством образования РФ, с учетом требований к оснащению образовательного процесса, в соответствии с содержанием наполнения учебных предметов компонента государственного стандарта общего образования, Базисного учебного плана 2021-2022 учебный год для образовательных организаций РИ, реализующих программы общего образования.

Обучение ведется по учебнику «Г1алг1ай мотт» К.А. Гагиев, Н.Д. Котиева, Р.И. Оздоев «Сердало» 2021г.

На изучение ингушского языка в 4 классе отводится 2 ч. в неделю. (68 ч.)

Структура документа

Рабочая программа по ингушскому языку включает разделы: пояснительную записку; цели изучения ингушского языка, основное содержание с примерным распределением учебных часов по разделам курса, требования к уровню подготовки учащихся, календарно- тематическое планирование, литературу.

Используемый учебно-методический комплект: Ингушский язык 4 класс К.А. Гагиев, Н.Д. Котиева, Р.И. Оздоев

Цель: формирование индивидуальности ребёнка, как средства становления всех форм общения – говорения, письма, слушания, чтения, средство понимания окружающего мира и самого себя.

Д1акхетора каьхат

Г1алг1ай метто, эрсий метто санна, метта 1илман дакъа а ший ма1анна а йоккха моттиг д1алоац. Цун дешарца а кхетамца а бераш кхедара доккха практически ма1ан да. Наьна метто юкъелоац дешархой патриотизма а, кхыча къамашца 1имерза а, эзди а хилара уйлашца кхетадеш кхедара маьхала таронаш.

Школе наьна мотт 1омабара керттера 1алошонаш я дешар дика ховш дешархой кийчбар, багах деча, йоазон а къамаьлах а кхоачам болаш, пайда эца ховш уж кийчбар. Программа ФГОСаца ювзаяь я. Из лаьрх1а я к1ира 2 сахьат г1алаг1ай мотт хьехаш йолча учебни планаца кхоачашье. Шера 68 сахьат хул.

Программа лерх1амаш да:

- дешархошта шоай наьна мотт безалургболча тайпара дешара болх дика оттабе;
- орфографехи, пунктуацехи, морфологехи, фонетикахи кхетам бала;
- метта 1илам 1омаде, г1алг1ай меттах бола кхетам шербар, к1оаргбар;
- г1алат ца деш йоазув де, сочинени, изложени язье бераш 1омаде;
- дешара кхетам лакхбе, 1омадаь ховр нийса д1аязде, ший уйлаш, шийна хетар, ховр дешархоcho нийса д1аяздергдолаш говзал кхеяр.

Программа чулоацам шера ба. Укх юкъе я фонетика, графика, йоазув, дешар, орфоэпи, орфографи, деша оттам. Урока чулоацама юкъе, тар ма лу , дешара а воспитательни лоарх1ам бола материалаш яхийтай. Уж дукхаг1ьяраш г1алг1ай багахбувцама юкъера, художественни произведенеш т1ара я. Книжка курс кхаь разделах латт: шоллаг1ча классе дийшар кердадакхар (оазаш, алапаш, предложени, керттера, керттерза маьженаш), деша оттам, къамаьла доакьош.

Грамматика хьаькъехьа кхоачаш де деза декхараш:

1) оазех, алапех кхетам балар;

Дешархошта хьалха латта декхараш да оазаш мукъеи мукъазеи, й1аьхеи лоацеи, зовнеи къореи хилар хар. Цунна ха деза нийса деша тохар оттаде а, шекон мукъа оази мукъаза оази йола дешаш йоазонга дилача нийса д1аязде

а, шекон зовнеи кьореи мукъаза оазаш йола дешаш, бокьо дага а лоацаш, нийса мишта язду хьаала. Цу кхетамга хьежжа, нийса бе беза дешархочо фонетически тохам.

2) деша оттам бе;

Дешархошта ха деза дешай оттам болга, малаг1а дакъа кертера да, керда дешаш мишта хьахул.

3) дешай ма1ан де, дош хьадалара, хьахилара, цо метта дакъалацар мишта да хар;

Берашта ха деза дешай ма1ан, цун таржам де эрсий метта, мишта хьахиннад шин овлах латта дешаш, хала дешаш, къаьнара дешаш.

4) орфографически минимум лакхъяр;

Дешархоша 1омаду дошлорга дешаш дагахьа, тохк цар ма1ан, догалоац уж нийса мишта язде деза. Шолха, щола, шола-шолха алапаш юкъе дола дешаш нийса яздара оамал кхею, йоазон моллаг1а болх атохкама балхаш а беш, г1алаташ ца хилийта саькхе хилар кхедар. Шийна хетар, ший керта чура уйла йоазонца д1аязъеш малаг1ча дешашца нийса а, аттаг1а а, хоза а хургья харжа ха деза бера.

3) предложени маьженаш йовзийтар;

Берашта ха деза предложени маьженах латтилга, уж малаг1аш хул, малаг1ьяраш кертера я, малаг1аш кертерза я, царна нийса хаттар оттаде. Иштта ха деза яржаи яржанзеи йолча предложенех, маьжений бувзамах.

4) къамаьла доакьош довзийтар;

Дешархошта довз къамаьла доакьош, 1омалу нийса уж шоайла къоастаде, хаттарашка хьежжа, цар морфологически тохам бе.

5) дувзаденна къамаьл шаьрдар;

6) кхоллама балхаш увттаде

1омабар: а) сочинени миниатюра;

б) изложени-зарисовка;

в) суртах лаьца дувцар оттадар;

г) кицах лаьца сочинени-миниатюра язъяр.

ЙОАЗУВ – 4 КЛАСС (68 САХЪАТ)

№	Тема	Кол. часа	Дата план.
1	Доалареи юкъареи ц1ердешаш	1	
2	Оазаши алапаш	1	
3	Мукъеи мукъазеи оазаш	1	
4	Й1аьхеи лоацеи мукъа оазаш	1	
5	Зовнеи къореи мукъаза оазаш.	1	
6	В1аши духъала нийслуш йола зовнеи къореи м-за оазаш	1	
7	Диктант «Юрт». 3 кл. 1омадаър кердаккхар.	1	
8	Диктанта анализ яр. Шола мукъаза оазаш алапаш.	1	
9	Шолха мукъа а мукъаза а алапаш	1	
10	Шола-шолха алапаш	1	
11	Алап й (йот)	1	
12	Йиш хоадора а кьоастара а хъаракаш(ъ,ь). Дешдакъа	2	
13			
14	Диктант. Тема «Шола-шолха алапаш»	1	
15	Диктанта анализ яр. Деша овла. Цхъа овла бола дешаш	1	
16	Йиш хоадора а кьоастара а хъаракаш(ъ,ь)	1	
17	Дешдакъа	1	
18	Деша овла. Цхъа овла бола дешаш	1	
19	1омадаър ч1оаг1дар. Деша овла.	1	
20	Деша чаккхе.	1	
21	Дешхълхе.	1	
22	Суффикс.	2	
23			
24	Изложени «Тха юрт» Оаг1.69	1	
25	Дувцареи,хаттареи,айдареи предложенеш	1	
26	Предложени кертери кертерзеи маъженаш	1	
27	Цхъантайпара маъженаш йола предложенеш. Контрольни хъат1аяздар.	1	
28	Предложени цхъантайпарча маъженашта юкье а,е,и яха хоттаргаш	1	
29	Диктант.	1	
30	Диктанта анализ яр. Хоттаргаш а,е.	1	

31	Хоттарг и.	1	
32	Хоттарг и.	1	
33	А,е,и яха хоттаргаш долча предлож.цхъантайпарча маъженаш	1	
34	А,е,и яха хоттаргаш долча предложене цхъантайпарча маъженашта юкье сецара хъаракаш	1	
35	Үомадаър кердааккхар.	1	
36	ЦӀердош. ЮкӀара кхетам	1	
37	ЦӀердешай таърахъашца хувцадалар	1	
38	Диктант. Тема «ЦӀердош»	1	
39	ЦӀердешай классаш	1	
40-41	ЦӀердешай дожарашца хувцадалар.	2	
42-43	ЦӀердешай дукхален таърахъ	2	
44	Белгалдош . ЮкӀара кхетам	2	
45			
46	ЛоҮамеи лоҮамзеи белгалдешаш	1	
47	Белгалдешаш таърахъашцеи классашцеи хувцадалар	2	
48			
49	Белгалдешай дожарашца хувцадалар	2	
50			
51	Диктант. Тема «Белгалдош»	1	
52	Диктанта анализ яр. Таърахъдош. ЮкӀара кхетам	1	
53	Массалии аргҮани таърахъдешаш	1	
54	ЦӀерметтдош. ЮкӀара кхетам	1	
55	ЦӀерметтдешай легар	1	
56	Хандош юкӀара кхетам	1	
57	Хандеша белгалза форма	1	
58	Промежуточни аттестаци.	1	
59	Хандеша ханаш	1	
60	Хандеша йола ха.	1	
61	Хандеша яха ха.	1	
62	Хандеша хургйола ха	1	
63	Дацардешаш ца,ма хандешашца нийса яздар	1	
64	Диктант. Тема «Хандош»	1	
65	Үомадаър кердааккхар	1	

66	Куцдош. Юкъяра кхетам	1	
67. 68	Шера Iомадаър кердадаккхар	2	

Рабочая программа по изучению ингушской литературы в 4 классе составлена на основе следующих документов:

7. Федерального базисного учебного плана Российской Федерации, утвержденного приказом Министерства образования Российской Федерации от 9 марта 2004 г. №1312 реализующих программы общего образования» (в ред. приказов Минобрнауки России от 20.08.2008 № 241, от 30.08.2010 № 889, от 03.06.2011 №1994, от 01.02.2012 №74);
8. Федерального перечня учебников, рекомендованных Министерством образования РФ, с учетом требований к оснащению образовательного процесса, в соответствии с содержанием наполнения учебных предметов компонента государственного стандарта общего образования,
9. Базисного учебного плана 2021-2022 учебный год для образовательных организаций РИ, реализующих программы общего образования.

Обучение ведется по учебнику «Дешара книжка» К.А. Гагиев, Н.Д. Котиева, Р.И. Оздоев «Сердало» 2021г.

На изучение ингушской литературы в 4 классе отводится 2 ч. в неделю.(68 ч.)

Структура документа

Рабочая программа по ингушской литературе включает разделы: пояснительную записку; цели изучения ингушского языка, основное содержание с примерным распределением учебных часов по разделам курса, требования к уровню подготовки учащихся, календарно-тематическое планирование, литературу.

Используемый учебно-методический комплект:

Ингушский язык 4 класс К.А. Гагиев, Н.Д. Котиева, Р.И. Оздоев

Рабочая программа по ингушской литературе для класса разработана в соответствии с требованиями федерального компонента государственного стандарта начального образования, на основе авторской программы К. А. Гагиев, Н.Д. Котиева, А.О. Мальсагов «Дешар» 2021год .

Цели:

- **развитие** художественно-творческих и познавательных способностей, эмоциональной отзывчивости при чтении художественных произведений, формирование эстетического отношения к искусству слова; совершенствование всех видов речевой деятельности, умений вести диалог, выразительно читать и рассказывать, импровизировать;

- **овладение** осознанным, правильным, беглым и выразительным чтением как базовым умением в системе образования младших школьников; формирование читательского кругозора и приобретение опыта самостоятельной читательской деятельности;

- **воспитание** эстетического отношения к искусству слова, интереса к чтению и книге, потребности в общении с миром художественной литературы; обогащение нравственного опыта младших школьников, формирование представлений о добре и зле, справедливости и честности, развитие нравственных чувств. Активно влиять на личность читателя, его чувства, сознание, волю.

Задачи:

- развивать у детей способность сопереживать героям, эмоционально откликаться на прочитанное,
- учить чувствовать и понимать образный язык, развивать образное мышление,
- формировать умение воссоздавать художественные образы литературного произведения, развивать творческое мышление,
- развивать поэтический слух,
- формировать потребность в постоянном чтении книги, развивать интерес к литературному творчеству, творчеству ингушских писателей,
- обогащать чувственный опыт ребёнка,
- формировать эстетическое отношение ребёнка к жизни,
- расширять кругозор детей через чтение книг различных жанров,
- обеспечить развитие речи школьников и активно формировать навык чтения ингушского языка и речевые умения.

Кхетора каьхат (пояснительная записка)

Таханарча школан хьалхашка латт докхий декхараш. Керттерча даькье уж да хьалкхувш йоаг1а т1ехье эздел долаш, г1улакхаца, нахаца товш, 1имерза, ший моттиг д1алаца ховш, Даьхе а, кьам а, дезал а лоарх1аш, шийна хьалхашка латта декхараш кхетадеш, цу хьаькьаьха кьаьхегаш, дийша, 1илман лардаш 1омаяь, вахаре царех пайда эца ховш хьалкхейр. Программа ФГОСаца ювзаяь я. Из лаьрх1а я к1ира 2 сахьат г1алаг1ай литература хьехаш йолча учебни планаца кхоачашье. Шера 68 сахьат хул.

Вахар дег1адоаг1а 1илма, техника, культура дег1адарца. Царга хьежжа хила беа дешархошта тахан беш бола хьехам. Школашка вахарцара бувзам ч1оаг1баро д1адех хьехархошкара дешархой теркам т1абахийта дезар – дукхаг1а долча даькье шоашка уйла яйтар, 1илман лардаш тохкаш болх байтар, 1омадаьчох вахаре пайда эца ховргдолаш.

Наьна мотт 1омабар, грамматика хар боккха лоарх1ам болаш да дешархой кхетам дег1абоалабара, х1ана аьлча, мотт 1омабарца кхетаю мета хозал, из б1аьхий хилар, кхыча кьамий мотт а дикаг1а кхетабу бераша, цар культура йовза а новкьостал ду. Дешархошта д1ахьехар хила деза уж кхетаргболаш, ц1енача, аттача меттала, 1омадаьчох ма хулла дукхаг1а дукхаг1а пайда эца йиш хургйолаш. Цудухьа наьна мотт хьехачо керттердар хьаькьоазадеш, цунна теркам т1абохийташ, грамматически бокьонаш в1аши юсташ бе беа ший болх.

Наьна метта урокаш т1а дешархоша г1алг1ай метта грамматически лардаш 1омаю, кьамаьл шаьрдара балхаш а ду.

Пхелаг1ча классе доладу грамматически даька – морфологи 1омае, из болх д1ахьо ялхлаг1чеи ворх1лаг1чеи классашка. Из раздел я кьамаьла доакьоех кхетам луш, хьалха царех 1омадаьр к1оаргдеш, шердеш. Кьамаьла доакьош 1омадеш дешархошта ха деза предложенешта юкьера уж шеко йоацаш белгалдаха.

Дешархой кьамаьла культура лакхьари 1омадаьчун навькаш дег1айоалайари хила деза х1ара урока. Из болх д1ахьо тайп-тайпара упражненеш кхоачашьярца. Упражненеша новкьостал ду 1омаь бокьонаш ч1оаг1ье, орфографически а пунктуационни говзал ч1оаг1ье, грамматически материал дикаг1а кхетае а, йоазонца цунах пайда эца а.

Говзамеча йоазонех пайда эцаш, дувзаденна кьамаьл шаьрдеш дешархой теркам т1абахийта беа хьехархочо сочиненеш, изложенеш язьяра,говзамеча текста тохкам бе 1омабара.

Тайп-тайпарча дошлоргех пайда эца 1омаде деза хьехархочо бераш, шоаш бувцаш бола мотт б1аьхий, ира, говза, хоза бувцаргболаш, кьамаьл деча хана а йоазув деш а г1алаташ дергдоацаш. Х1ара уроках, кердачох хоам беш, хьалха 1омадаьр дагалувцийта деза дешархошка, кердачун хьалха 1омадаьчунца бувзам а беш.

Х1ара классе шу д1адолалуш а шу чакхдоалаш а хьалха 1омадаьр кердаккха деза дешархошца, программаца белгалбаьккха дувзаденна кьамаьл шаьрдара болх бизза д1абахьа беа.

Г1алг1ай мотт хьехара г1улакх доаг1ача тайпара хьехархочо д1ахьой, дешархошта шоай наьна мотт безалургба, шоаш 1омабеча кхыча кьамий метай бокьонаш йовза атта хургда.

ДЕШАР - 4 КЛАСС (68 САХЪАТ)

№	Тема	КОЛ-ВО ЧАСОВ	ДАТА
I- четвърть			
Даъй-Мохк Г1алг1айче			
1	Книжка довзар. «Г1алг1ай мохк» Хамхоев А.	1	
2	«Тахан со г1озваънна» Яндиев Дж.	1	
3	«Къамаъл» Гагиев Г.	1	
4	«Ма къаьга доаг1а» Осмиев Хь.	1	
5	Кл. арахъара урок «Сона Даъхе еза» Хамхоев А.	1	
6	«Наъсаре» Чахкиев С.	1	
7	«Г1ишланхой 1уйре» Кодзоев Т.	1	
8	«Даъхен ираз 1алашде» Озиев С.	1	
9	«Вай байракх. Вай герб».	1	
Хъамсара 1алама сурташ			
10	«Г1аьнаш лега ха» Гагиев Г.	1	
11	Кл.арахъара урок «Лийг» Хашагульгов I	1	
12	«Хъунаг1ара гуйран 1уйре» Торшхоев И.	1	
13	«Эггара боккхаг1бола чкъаьра»	1	
14	«Аьхки сала1ар» Саракаев Хь.	1	
15	«Эг1ар» Ведзижев А.	1	
Къахъегам, г1улакх, эздел-доттаг1ий ба			
16	«Кхоанен даъй» Плиев М-С.	1	
18	«Безам ба са» Осмиев Хь.	1	
II- четвърть			
19	«Дикадар, водар» Берсанов Х.	1	
20	«Г1ишланхой» Ужахова Х.	1	
21	«Къоанои К1анти» Костоев I.	1	
22	Кл.арахъара урок «Гоатолг» Плиев М-С	1	
22	«Йий хъажг1а» Плиев М-С	1	

3			
2	«Лейлай ц1ай» Шадиев С, «Балха кулгаш» Осмиев Хь.	1	
4			

2 5	«Хьаг1» Шадиев С.	1	
Халкъа багахбувцам			
2 6	Багахбувцама дош- хозала хьаст. Танкиев А.	1	
2 7	Иллеш	1	
2 8	Кицаш. Ховли- довзали.	1	
2 9	Кл.арахьара урок. «Когсоалозаш» Осмиев Хь.	1	
3 0	Фаьлга хьалха оалараш «Тешаме новкъост» фаьлг	1	
3 1	«Тешаме новкъост» (фаьлг), Берза дув (фаьлг).	1	
3 четвърть			
3 2	Борзи ж1алии (фаьлг)	1	
3 3	Маьра к1аьнк (фаьлг)	1	
3 4	Дошо фийг (фаьлг), «Кхо хьехар» (фаьлг)	1	
3 5	Кл.арахьара урок. «Юрт ягар» Галаев Хь.	1	
3 6	«Къе саги борзи» (фаьлг), «1овдалча берзах бола фаьлг»	1	
Машарай доттаг1алаи т1ехьа			
3 7	«Доттаг1а» Гагиев Г. «Г1алг1ай мотт»	1	
3 8	«Осканов Суламбек-Халкъа турпал» Котиева Н.	1	
3 9	«Машар» Гагиев Г. «Ма дика дар» Хамхоев А.	1	
4 0	Кл.арахьара урок. «Муг1арера г1ишланхо» Кодзоев Т.	1	
4 1	«Бераш- Даьхен кхоане я» Осмиев Хь., «Шоайла машар лоаттабе» Озиев С.	1	
4 2	«Хаьхочун да» Чаккиев С.	1	
Г1алг1ай йоазанхой			
4 3	«Къахьегам», «Кадайли Мекъали» Озиев С.	1	
4 4	«Совг1ат», «Бераш дегаг1оз» Озиев С.	1	
4 5	Кл.арахьара урок «Майра летчик» Галаев Хь	1	
4 6	«Б1аьсти» Зязиков Хь-Б.	1	
4 7	«Керда шу», «Б1аьсти йоаг1а!» Осмиев Хь.	1	
4 8	«Кулгаши б1аргаши», «Б1аьстан дог1а» Муталиев Хь-Б.	1	
4 9	«Лермонтовга», «Б1аьсти» Яндиев Дж.	1	
5	«Мух», «Низа овла» Веджижев А.	1	

0			
---	--	--	--

5 1	«Безама юххъанцара оаг1илг», «Нана» Чахкиев С.	1	
	4 четверть		
5 2	«Тирк», «Бутт», «Са моаршал да хьога» Плиев М-С	1	
5 3	Кл.арахъара урок.Села1ад дешар	1	
5 4	«Г1айг1а оаш ма елаш», «Наьсарен лаьтга», «Г1араг1ураш» Гагиев Г.	1	
Дувца вай ноаноех лаьца			
5 5	«Нана» Муталиев Хь-Б., «Нана тхъайса улл» Гагиев Г.	1	
5 6	«Оаг1ув хъалаьцача» Мальсагов А.	1	
5 7	«Даьци» Шадиев С.	1	
5 8	Кл.арахъара урок.Села1ад дешар	1	
5 9	«Нана дагалаьца» Осмиев Хь., «Кхалнах» Хамхоев А.	1	
Хьамсара 1алама сурташ			
6 0	«Шера ханаш», «Аькхе» Плиев А.	1	
6 1	«Ткъамашца лела сахьат» Чаплина В.	1	
6 2	«Даьхе» Гагиев Г., «Б1аьсти йоалаш» Плиев А.	1	
6 3	«Б1аьстинг» Кодзоев Н. «Б1аьсти» » Гагиев Г.	1	
6 4	«Села1ад» Мякиев А. «Хьаст» Арапиев Хь.	1	
6 5	«В1овнаш» Гагиев Г. «Г1аи цун т1ехъеи»	1	
6 6	«Чарахъал дитар» Шадиев С.	1	
6 7	Бакъилг» Арчаков Т.	1	
6 8	1омадаьр кердадакхар	1	